

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ: 1037/71

Περί χρονικών ορίων λειτουργίας καταστημάτων και εργασίας του προσωπικού αυτών.
(ΦΕΚ 235/Α/17-11-1971)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Προτάσει του Ημετέρου Υπουργικού Συμβουλίου, απεφασίσαμεν και διατάσσομεν:

Άρθρον 1 Εννοιολογικοί προσδιορισμοί

Δια την εφαρμογήν του παρόντος νομοθετικού διατάγματος:

α. Κατάστημα, θεωρείται τας εν ακινήτω ανοικτός ή κλειστός χώρος ένθα ενεργούνται συνήθως αγοραπωλησίου εμπορευμάτων.

Προς καταστήματα εξομοιούνται τα κουρεία, κομμωτήρια, ινστιτούτα αισθητικής, βαφεία, καθαριστήρια, πλυντήρια, σιδηρωτήρια και στιλβωτήρια.

Διάποφάσεων του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας δύναται να χαρακτηρίζονται ως καταστήματα και έτεροι χώροι εις τους οποίους παρέχονται υπηρεσίαι προς το κοινόν.

β) Μικτόν κατάστημα είναι το εις ό πωλούνται είδη, άτινα καθ' ομάδας λαμβανόμενα πωλούνται συνήθως εις πλείονα καταστήματα

γ) Διάρκεια εργασίας είναι ο χρόνος από της ενάρξεως μέχρι πέρατος της εργασίας μη συμπεριλαμβανομένων των διακοπών ή διαλειμμάτων αναπαύσεως, ως και του χρόνου μεταβάσεως του μισθωτού εις τον τόπον της εργασίας του, ασχέτως αν παρέχονται προς τούτο υπό του εργοδότη μεταφορικά μέσα, εκτός εναντίας συμφωνίας.

Δεν θεωρείται διάλειμμα η λόγω καταφανούς ανάγκης ή κινδύνου απομάκρυνσις εκ της εργασίας.

δ) Διάρκεια ημερησίας εργασίας είναι ο χρόνος εργασίας εντός ενός συνεχούς χρονικού διαστήματος 24 ωρών από της ενάρξεως της εργασίας.

ε) Διάρκεια εβδομαδιαίας εργασίας είναι ο χρόνος εργασίας από του μεσονυκτίου της Κυριακής προς Δευτέραν μέχρι του μεσονυκτίου της επομένης Κυριακής.

Άρθρον 2 Πεδίον εφαρμογής

1. Αι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται υπό τας εν αυτώ διακρίσεις καθ'άπασαν την επικράτειαν, επί παντός καταστήματος και παντός μισθωτού απασχολουμένου, παρά καταστήματι.

2. Δί' αποφάσεων του αρμοδίου νομάρχου εκδιδόμενων μετά πρότασι ντου αρμοδίου δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και γνώμην των οικείων επαγγελματικών σωματείων εργοδοτών και μισθωτών, εφ' όσον υφίστανται τοιαύτα, δύναται να εξαιρώνται της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος εν όλω ή εν μέρει, καταστήματα, Δήμων ή Κοινοτήτων μέχρι 5.000 κατοίκων, πλην των τοιούτων των πολεοδομικών συγκροτημάτων Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

Εις τους μισθωτούς των κατά το προηγούμενον εδάφιον εξαιρούμενων καταστημάτων παρέχεται συνεχής διακοπή, προς νυκτερινήν ανάπαυσιν, διάρκειας τουλάχιστον δώδεκα (12) ωρών.

3. Επιφυλασσομένης της διατάξεως της επομένης παραγράφου αι διατάξεις του παρόντος, αι αναφερόμεναι εις τας ώρας λειτουργίας καταστημάτων δεν εφαρμόζονται επί πρατηρίων διανομής πετρελαιοειδών και ελαίων δι' αυτοκίνητα, πρακτορείων λαχείων και πρακτορείων ημερησίου και περιοδικού τύπου παντός είδους καλλιτεχνικών εκθέσεων και λεσχών, ανθοπωλείων, εστιατορίων, μαγειρείων, ζαχαροπλαστείων, μπαρ, καφενείων, γαλακτοπωλείων, κυλικείων και συναφών καταστημάτων περιπτέρων και των τούτοις εξομοιούμενων καταστημάτων, γραφείων τελετών, καταστημάτων εν γένει κειμένων εντός

σιδηροδρομικών ή λεωφορειακών σταθμών, αποβαθρών λιμένων και αερολιμένων, ως και επί αυτομάτων μηχανημάτων πωλήσεως ειδών ή πλύσεως ιματισμού, των εγκατεστημένων εις ανεξαρτήτως λειτουργούντα και απολύτως διακεχωρισμένα απ'αλλήλων τμήματα καταστημάτων ή εις εισόδους κτιρίων ή εν υπαίθρω.

4. Δι'αποφάσεων του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, εκδιδόμενων μετά γνώμην του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας (Α.Σ.Ε) δύναται να επεκτείνονται αι διατάξεις του παρόντος εις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρον 3

Διαδικασία καθορισμού ωρών λειτουργίας καταστημάτων

1. Η διάρκεια της ημερησίας και εβδομαδιαίας λειτουργίας, ως και αι ώραι ενάρξεως και λήξεως της ημερησίας λειτουργίας των καταστημάτων καθορίζονται εκάστοτε, εντός των υπό του παρόντος, οριζομένων πλαισίων δι' αποφάσεων του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας επί ρυθμίσεων αφορωσών εις άπασαν την Επικράτειαν ή του προϊσταμένου της Υπηρεσίας Εργασίας Πρωτεύουσας επί ρυθμίσεων αφορωσών εις την περιοχόν ή τμήμα της περιοχής της τέως διοικήσεως πρωτεύουσας ή του αρμοδίου νομάρχου επί ρυθμίσεων αφορωσών εις νομόν ή περιοχόν νομού, είτε γενικώς, είτε κατά κατηγορίας είτε κατά ευρύτερας ομάδας καταστημάτων.

2. Αι κατά την προηγούμενην παράγραφον αποφάσεις εκδίδονται μετά γνώμην των οικείων επαγγελματικών σωματείων ή ενώσεων εργοδοτών και μισθωτών, εφ'όσον υφίστανται τοιαύτα, εάν δε αφορούν εις συγκεκριμένους Δήμους ή Κοινότητας μετά γνώμην και της αρμοδίας Δημοτικής ή Κοινοτικής Αρχής.

Εάν εντός δέκα πέντε ημερών από της αποστολής της σχετικής προσκλήσεως δεν γνωμοδοτήσουν τα οικεία επαγγελματικά σωματεία και ενώσεις αι ανωτέρω αποφάσεις εκδίδονται και άνευ της γνώμης αυτών.

3. Δι'αποφάσεων του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, προκειμένου περί του πολεοδομικού συγκροτήματος Αθηνών και του Υφυπουργού περιφερειακής διοικήσεως Μακεδονίας δια το πολεοδομικών συγκρότημα Θεσσαλονίκης δύναται να καθορίζονται ενιαία ωράρια λειτουργίας των καταστημάτων, είτε κατά μεγάλας κατηγορίας, είτε κατά ευρύτερας ομάδας αγορών.

Άρθρον 4

Χρονικά όρια λειτουργίας καταστημάτων

1. Ο χρόνος της καθ' εβδομάδα λειτουργίας των καταστημάτων δεν δύναται να είναι ελάσσων των 48 ωρών.

2. Ο χρόνος της καθ' ημέραν λειτουργίας των καταστημάτων ορίζεται διακεκομμένος, δια μιας διακοπής, της οποίας η διάρκεια δεν δύναται να είναι βραχυτέρα των τριών (3) ωρών.

3. Κατά την εν τω προηγούμενω άρθρω προβλεπομένην διαδικασίαν δύναται να καθορίζηται συνεχές ωράριον λειτουργίας δια καταστήματα χονδρικής πωλήσεως ή δια καταστήματα μη έχοντα συχνότητα συναλλαγών μετά του ευθέος καταναλωτικού κοινού ή πωλούντα διαρκή καταναλωτικά αγαθά.

Συνεχές ωράριον λειτουργίας δύναται επίσης να θεσπίζηται κατά την αυτήν διαδικασίαν και δι' ετέρας κατηγορίας καταστημάτων επί τη συμφώνω αιτήσει των οικείων επαγγελματικών σωματείων ή ενώσεων (εργοδοτών και μισθωτών).

Επίσης κατά την αυτήν διαδικασίαν δύναται να θεσπίζηται συνεχές ωράριον λειτουργίας επί τη προτάσει του Γενικού Γραμματέως του Ε.Ο.Τ. δι' ωρισμένας κατηγορίας καταστημάτων προς εξυπηρέτησιν της τουριστικής κινήσεως.

4. Δια το χρονικόν διάστημα από της 1ης του μηνός Ιουνίου μέχρι και της 15ης του μηνός Σεπτεμβρίου εκάστου έτους, αι ώραι ημερησίας λειτουργίας των καταστημάτων ορίζονται συνέχεις κατά δυο ημέρας της εβδομάδος, οριζομενας κατά την εν άρθρω 3 του παρόντος διαδικασίαν.

5. Εξαιρέσει του Σαββάτου, εις περίπτωσιν συμπτώσεως ημέρας συνεχούς λειτουργίας καταστημάτων προς παραμονήν ημέρας αργίας, η συνεχής λειτουργία του καταστήματος

μετατίθεται εις την πρώτην μετά την αργίαν εργάσιμον ημέραν.

Άρθρον 5

Επαύξεις χρονικών ορίων λειτουργίας καταστημάτων.

1. Η διάρκεια της ημερησίας λειτουργίας των καταστημάτων παρατείνεται κατά την διαδικασίαν του άρθρου 3, μέχρι δύο ωρών καθ'εκάστην, α. κατά το από 20ης μέχρι και της 31ης Δεκεμβρίου εκάστου έτους χρονικόν διάστημα, β. κατά την Μεγάλην Εβδομάδα εκάστου έτους, πλην της Μεγάλης Παρασκευής, γ. κατά την διάρκειαν εμποροπανηγύρεων εξαιρούμενων των εκθέσεων, και δ. κατά την ημέραν καθ'ήν έχει καθιερωθή η τέλεσις εβδομαδιαίας αγοράς.

2. Η διάρκεια ημερησίας λειτουργίας των καταστημάτων δύναται δ' αποφάσεως του Προϊστάμενου της Υπηρεσίας Εργασίας Πρωτεύουσας προκειμένου περί της περιοχής της τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας ή δι' αποφάσεως του αρμόδιου νομάρχου εις πάσαν άλλην περίπτωσιν, να παρατείνεται επί δυο το πολύ ώρας καθ'εκάστην και μέχρι διαστήματος δυο μηνών κατ'έτος συνεχώς ή διακεκομμένως προς εξυπηρέτησιν του δημόσιου συμφέροντος ή επειγουσών αναγκών του Καταναλωτικού Κοινού.

Άρθρον 6

Μικτά Καταστήματα.

1. Τα μικτά καταστήματα ακολουθούν το καθοριζόμενον δι'αυτά καθ'ομάδας ωράριον λειτουργίας.

2. Μη οριζομένου ειδικού τοιούτου, ακολουθούν το ωράριον λειτουργίας το αντιστοιχούν εις την βασικωτέραν κατά την δήλωσιν του επιχειρηματίου ομάδα ειδών.

3. Καταστήματα πωλούντα είδη διαφόρων ομάδων εις τελείως διακεκριμένους χώρους ακολουθούν δι'εκάστην ομάδα ειδών το ωράριον λειτουργίας των αντιστοιχών αμιγών καταστημάτων.

4. Κατ'εξαιρέσιν των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου δύναται κατόπιν αποφάσεων Επιτροπών λειτουργουσών εις την πρωτεύουσαν εκάστου Νομού, να υπάγονται εις καθωρισμενον ωράριον λειτουργίας κατηγορίας τινός καταστημάτων, μικτά καταστήματα. Έργον των επιτροπών τούτων είναι εισέτι η επί τη αιτήσει παντός ενδιαφερόμενου επίλυσις πάσης αναφυόμενης διαφοράς επί της εφαρμογής των κατά τα ανωτέρω διατάξεων, ο καθορισμός της μορφής του καταστήματος επί τη βάσει των εν αυτώ πωλουμένων ειδών, ως και η διαπίστωσις της αυτοτελούς ή μη λειτουργίας τμημάτων του καταστήματος εις διακεκριμένους απ'αλλήλων χώρους.

Αι επιτροπαί αύται συνιστώμεναι δι'αποφάσεως του αρμοδίου Νομάρχου, απαρτίζονται εκ δυο υπαλλήλων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και ενός αξιωματικού της αρμοδίας Αστυνομικής Αρχής. Εκάστης επιτροπής προεδρεύει ο κατά βαθμον ανώτερος και επί ισοβάθμων ο αρχαιότερος των μελών αυτής.

Δια των αυτών αποφάσεων διορίζονται οι αναπληρωταί των μελών εκ των εχόντων την ιδιότητα των αναπληρουμένων ως και οι Γραμματείς των Επιτροπών, λαμβανόμενοι εκ των εις την έδραν του Νομού υπηρετούντων κατωτέρων δημόσιων υπαλλήλων.

Αι ανωτέρω επιτροπαί ευρίσκονται εν απαρτία παρόντων απάντων των μελών αυτών, λαμβάνουν δε αποφάσεις δια της απολύτου πλειοψηφίας.

Η θητεία εκάστης επιτροπής ορίζεται τριετής, παρατεινόμενη αυτοδικαίως μέχρι της νέας συγκροτήσεως της.

Εις τον Πρόεδρον, τα μέλη, τον Εισηγητήν και τον Γραμματέα των ανωτέρω Επιτροπών ουδεμία καταβάλλεται αποζημίωσις.

5. Των διατάξεων του παρόντος άρθρου εξαιρούνται τα περίπτερα, ως και τα καπνοπωλεία, λιανικής πωλήσεως καπνοβιομηχανικών προϊόντων.

Άρθρον 7

Απαγόρευσις απασχολήσεως και συναλλαγών εις καταστήματα

1. Κατά τας ώρας μη λειτουργίας των καταστημάτων απαγορεύεται πάσα απασχόλησις μισθωτού εντός ή εκτός τούτων, ως και πάσα εντός αυτών συναλλαγή.
2. Η επί 10λεπτον καθυστέρησις της λήξεως της λειτουργίας του καταστήματος προς εξυπηρέτησιν πελατών , ευρισκομένων εντός αυτού δεν αποτελεί παράβασιν των διατάξεων του παρόντος.
3. Κατά τας ώρας καθ'άς παραμένουν κλειστά τα καταστήματα, απαγορεύεται η πώλησις των παρ'αυτών διατιθεμένων ειδών παρά πλανοδίων πωλητών.

Άρθρον 8 Ειδικαί ρυθμίσεις

1. Κατά την διαδικασίαν του άρθ. 3 του παρόντος δύναται να θεσπίζηται υποχρεωτική συνεχής, εν όλω ή εν μέρει, κατά τη διάρκειαν του 24ώρου, εκ περιτροπής ή μη λειτουργία, μετά ή άνευ απασχολήσεως προσωπικού, καταστημάτων εξυπηρετούντων την τουριστικήν κίνησιν, ως και τοιούτων πωλήσεως ανταλλακτικών και πάσης φύσεως εξαρτημάτων αυτοκινήτων ως και συνεργείων επισκευής αυτοκινήτων.
2. Δια του παρόντος δεν θίγονται αι κείμεναι διατάξεις αι αναφερόμεναι εις τα ώρας λειτουργίας των φαρμακείων και αρτοποιείων, εφαρμοζομένων όμως και επί τούτων των διατάξεων του άρθου 4 παρ. 4 και των άρθρων 5 και 6 του παρόντος.

Άρθρον 9 Διάρκεια εργασίας μισθωτών καταστημάτων

1. Η διάρκεια της εργασίας των μισθωτών των καταστημάτων ορίζεται εις 8 ώρας ημερησίως και εις 48 καθ'εβδομάδα, εκτός αν άλλως ορίζεται υπό των επομένων διατάξεων. Κατ'εξαίρεσιν , προκειμένου περί μισθωτών καταστημάτων αμειβομένων κατά κύριον λόγον επί ποσοτοίς δύναται δια συμφωνίας των μερών να αυξάνεται η διάρκεια της εργασίας εις 9 ώρας ημερησίως και 54 καθ'εβδομάδα.
2. Η κατά την προηγουμένην παράγραφον καθ'εβδομάδα διάρκεια της εργασίας δύναται να κατανέμεται κατά την εν άρθω 3 παρ. 1 διαδικασίαν κατά τρόπον ώστε η ημερησία διάρκεια της εργασίας να μη υπερβαίνη τας 10 ώρας. Αν αι ώραι λειτουργίας του καταστήματος ανέρχονται εις 54 τουλάχιστον καθ'εβδομάδα ο εργοδότης δύναται να κλιμακώνη τας ώρας του νομίμου χρόνου ημερησίας εργασίας των μισθωτών.
3. Δι'αποφάσεων του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, εκδιδομένων μετά γνωμοδότησιν του Α.Σ.Ε. δύναται να μειούται η υπό της παρ. 1 οριζομένη διάρκεια εργασίας, προκειμένου μόνον περί μαθητών και σπουδαστών τεχνικών, επαγγελματικών και νυκτερινών σχολείων, εν γένει εις 7 ώρας ημερησίως και εις 42 καθ'εβδομάδα.
4. Βραχύτερα ωράρια ημερησίας η καθ'εβδομάδα εργασίας μισθωτών καταστημάτων καθ'οιονδήποτε τρόπον καθορισθέντα, δεν θίγονται. Κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογήν αι διατάξεις του άρθ. 659 του Αστικού Κώδικος, μη απαιτουμένης αδείας δια την συμπλήρωσιν του υπό της παρ. 1 του παρόντος οριζομένου χρόνου.
5. Η μεταξύ εργοδότη και μισθωτού καταστήματος συμφωνία περί αναλόγως ηλαττωμένης αμοιβής έναντι εργασίας βραχυτέρας του νομίμου ωραρίου δεν αντίκειται εις τα διατάξεις του παρόντος Ν.Δ/τος.
6. Τα μέλη της οικογενείας του εργοδότη, ως τοιούτων νοουμένων των συζύγων, γονέων, τέκνων και ανηλίκων αδελφών δεν υπάγονται εις τας διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρον 10 Διακοπαί εργασίας

1. Ο χρόνος της ημερησίας εργασίας των μισθωτών των καταστημάτων, εξαιρέσει των συνεχούς λειτουργίας τοιούτων, ορίζεται διακεκομένος δια μιας διακοπής προς αναύπασιν,

συμπιπτούσης με την διακοπή της λειτουργίας των καταστημάτων, μη δυναμένης δε να είναι βραχυτέρα των τριών (3) ωρών.

2. Μετά το πέρας του χρόνου της ημερησίας εργασίας δέον να παρέχεται εις τον μισθωτόν συνεχής διακοπή εργασίας τουλάχιστον 10 ωρών.

3. Δια συλλογικής εργασίας ή αποφάσεως υποχρεωτικής διαιτησίας δύναται, η κατά την προηγουμένην παρ. 2 διακοπή, να περιορίζεται εις εννέα ώρας γενικώς ή κατά κλάδους καταστημάτων.

4. Κατά τον χρόνον της διακοπής της εργασίας απαγορεύεται ή υπό του εργοδότη καθ'οιονδήποτε τρόπον απασχόλησις του μισθωτού εντός ή εκτός του καταστήματος.

Άρθρον 11

Επαύσεις ωρών ημερησίας εργασίας

1. Η διάρκεια της ημερησίας εργασίας μισθωτού καταστήματος προσαυξάνεται αναλόγως, εντός των υπό της παρ. 1 του άρθ. 9 προβλεπομένων καθ'εβδομάδα ορίων, μη λογιζομένης της τοιαύτης προσαυξήσεως ως υπερωρίας εις περιόδους ισχύος συνεχούς ωραρίου λειτουργίας του καταστήματος ή μικτού τοιούτου.

2. Αι ώραι εργασίας μισθωτού καταστήματος επιτρέπεται δια συμφωνίας των μερών να αυξάνονται εις 9 καθ'εκάστην ή 54 καθ'εβδομάδα, χωρίς η τοιαύτη αύξησις να λογίζεται, ως υπερωρίας, εφόσον:

α. αι ώραι λειτουργίας του καταστήματος ανέρχονται εις 9 τουλάχιστον ημερησίως, και β. ο μισθωτός τυγχάνη προσθέτου αναπαύσεως καθ'εβδομάδα ίσης προς εργασίαν 2 ωρών και προσθέτου τοιαύτης εξ 24 συνεχών ωρών κατά 15νθήμερον.

3. Μισθωτός απασχοληθείς κατά τας εν τη προηγουμένη παραγράφω ώρας και ημέρας προσθέτου αναπαύσεως, δικαιούται αποζημίωσews ίσης προς το αναλογούν εις εκάστην εργάσιμον ώραν, καθ'ήν απησχολήθη καταβαλλόμενον ωρομίσθιον προσηυξημένον κατά 75%.

Πάσα συμφωνία, καθ'ήν η ανωτέρω αποζημίωσις καταλογίζεται εν όλω ή εν μέρει εις καταβαλλόμενον υπέρτερον, του ελαχίστου ορίου μισθόν, είναι άκυρος.

Άρθρον 12

Υπέρβασις χρονικών ορίων εργασίας

1. Υπέρβασις του, κατά το άρθ. 9 του παρόντος, ορίου ημερησίας εργασίας επιτρέπεται εις περιπτώσεις:

α. επειγούσης εργασίας, η εκτέλεσις της οποίας είναι αναγκαία δια την πρόληψιν επικειμένων ατυχημάτων την οργάνωσιν μέτρων σωτηρίας ή την αντιμετώπισιν επελθουσών αιφνιδίων ζημιών είτε εις το υλικόν, είτε εις τας εγκαταστάσεις, είτε εις το κτίριον του καταστήματος,

β. παραμονών των εξαιρεσίμων εορτών,

γ. παρατάσεως της λειτουργίας των καταστημάτων κατά τας παρ. 1 και 2 του άρθ. 5 του παρόντος,

δ. μετακομίσεων, εκφορτώσεων και παραλαβής εμπορευμάτων, επισκευών, νέων εγκαταστάσεων, διακοσμήσεως προθηκών, απογραφής εμπορευμάτων και κατά το κλείσιμον του Ισολογισμού.

2. Η κατά την προηγουμένην παράγραφον υπέρβασις δεν δύναται να είναι μακροτέρα των δύο ωρών καθ'εκάστην ουδέ των 120 ωρών ετησίως δι'έκαστον μισθωτόν. Κατ'εξαιρέσιν εις την υπό στοιχ. α'περίπτωσιν της προηγούμενης παραγράφου, η υπέρβασις δια την πρώτην ημέραν δεν υπόκειται εις περιορισμόν.

3. Αι υπό στοιχεία α'και β' υπερέβασεις της παρ. 1 του παρόντος επιτρέπονται μόνον κατόπιν επιδόσεως εγγράφου αναγγελίας εις την αρμοδία περιφερειακήν υπηρεσίαν της Γενικής Διευθύνσεως Εργασίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

Προς τούτο ο ενδιαφερόμενος εργοδότης υποβάλλει πίνακα εις διπλούν εμφανίοντα τα ονοματεπώνυμα των απασχοληθησομένων μισθωτών, τας ώρας και ημέρας απασχολήσεως εκάστου ως και την καταβληθησομένην δι'εκάστην ώραν αμοιβήν.

Ο εις των πινάκων επιστρέφεται τεθωρημένος εις τον αιτήσαντα εργοδότην προ της ενάρξεως

της υπερβάσεως και αναρτάται εις εμφανές μέρος του τόπου εργασίας.

4. Αι υπό στοιχείον δ' υπερβάσεις της παρ. 1 του παρόντος επιτρέπονται μόνον κατόπιν αδειάς της αρμοδίας Περιφερειακής Υπηρεσίας της Γενικής Διευθύνσεως Εργασίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας δυναμένης να χορηγηθή κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου εργοδότη, μετά προηγουμένην διαπίστωσιν της συνδρομής των επικαλουμένων λόγων, οριζούσης το ανώτατον όριον των απασχοληθησομένων μισθωτών.

Αι διατάξεις του δευτέρου εδαφίου της προηγουμένης παραγράφου εφαρμόζονται και επί των υπό της παρούσης ρυθμιζομένων υπερβάσεων.

5. Δια πάσαν καθ' υπέρβασιν ώραν απασχολήσεως του μισθωτού, κατά τας διατάξεις του παρόντος άρθρου, καταβάλλεται το αναλογούν, επί τη βάσει των καταβαλλομένων αποδοχών, ωρομίσθιον προσαυξημένον κατά 30% δια τας πρώτας εν εκάστω ημερολογιακώ έτει 60 ώρας κατά 50% δια τας εν συνεχεία 60 ώρας.

Μισθωτοί απασχολούμενοι πέραν των υπό του παρόντος προβλεπομένων περιπτώσεων ή άνευ αναγγελίας εις την αρμοδίαν Αρχήν, ή αδειάς, όπου απαιτούνται τοιαύται, δικαιούνται αποζημιώσεως ίσης προς το βάσει των καταβαλλομένων αποδοχών ωρομίσθιον, προσηυξημένον κατά 75% δι' εκάστην ώραν απασχολήσεως.

6. Πάσα συμφωνία καθ' ήν η κατά τα ανωτέρω αποζημιώσις καλύπτεται εν όλω ή εν μέρει υπό των καταβαλλομένων εις τους μισθωτούς αποδοχών, πέραν των δι' εκάστην κατηγορίαν ισχυόντων εκάστοτε ελαχίστων ορίων, είναι άκυρος.

Άρθρον 13

Υποχρεώσεις εργοδοτών

Πας εργοδότης υπαγόμενος εις τας διατάξεις του παρόντος υποχρούται όπως:

α) Κατά τους μήνας Μάϊον και Οκτώβριον εκάστου έτους, υποβάλλη εις την αρμοδίαν περιφερειακήν υπηρεσίαν της Γενικής Διευθύνσεως Εργασίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, προς θεώρησιν, κατάστασιν των απασχολουμένων μισθωτών, εμφανίουσας δι' εκάστον τούτων αα) το ονοματεπώνυμον, την ηλικίαν και την ειδικότητα, ββ) την ημερομηνία προσλήψεως, την τυχόν προϋπηρεσίαν εις την ειδικότητα και την οικογενειακήν κατάστασιν, γ) τας καταβαλλομένας αποδοχάς και δδ) την διάρκειαν ως και τας ώρας ενάρξεως και λήξεως της ημερησίας εργασίας, του διαλείμματος και των διακοπών.

Περίληψης ταύτης περιέχουσα τα υπό στοιχεία αα' και δδ' δεόντως τεθεωρημένη αναρτάται μερίμνη του εργοδότη εις εμφανές μέρος του καταστήματος.

β) Αναρτά εις εμφανές μέρος του καταστήματος πίνακα εργασίας εμφανίονται τας ώρας ενάρξεως και λήξεως της καθ' ημέρας λειτουργίας του καταστήματος δεόντως τεθεωρημένον παρά της αρμοδίας περιφερειακής υπηρεσίας της Γενικής Διευθύνσεως Εργασίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

γ. Διατηρή εις το κατάστημα επαρκή αριθμόν καθισμάτων, προς ανακούφισιν των μισθωτών εκ της ορθοστασίας κατά διαστήματα.

Άρθρον 14

Εποπτεία και έλεγχος

1. Η επίβλεψις της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος και των βάσει τούτου διοικητικών πράξεων ανατίθεται εις τα όργανα της Γενικής Διευθύνσεως Εργασίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, ως και τα κατά τόπους αρμόδια αστυνομικά όργανα.

2. Τα ανωτέρω όργανα εφωδιασμένα δι' εγγράφων, αποδεικτικών της ιδιότητος των δύνανται διά την εκτέλεσιν της αποστολής των προς διασφάλισιν της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος, πλην των άλλων εκ της κειμένης νομοθεσίας εξουσιών:

α. Να εισέρχονται ελευθέρως, ανά πάσαν ώραν, άνευ προηγουμένης ειδοποιήσεως, εις παν κατάστημα, υποκείμενον εις τας διατάξεις του παρόντος και των επί τη βάσει τούτων εκδιδομένων υπουργικών αποφάσεων,

β. να προβαίνουν εις πάντα έλεγχον δια την προσήκουσαν εφαρμογήν των διατάξεων του παρόντος,

γ. να επιβάλλουν την τοιχοκόλλησιν του παρόντος και των επί τη βάσει τούτου εκδιδομένων

διοικητικών πράξεων.

3. Τα όργανα της Γενικής Διευθύνσεως Εργασίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας κατά την άσκησιν των ανωτέρω καθηκόντων των, δύνανται να επικαλούνται την συμπαράστασιν των κατά τόπους αρμοδίων αστυνομικών οργάνων.

4. Τα όργανα της παρ. 1 διακόπτουν την εργασίαν του κατά παράβασιν των διατάξεων του παρόντος απασχολουμένου μισθωτού.

Άρθρον 15 Ποινικαί κυρώσεις

Πας εργοδότης ή διευθυντής ή διαχειριστής ή επιτετραμμένος παραβαίνων εκ δόλου ή εξ αμελείας τας διατάξεις του παρόντος και των εις εκτέλεσιν του παρόντος και των εις εκτέλεσιν αυτού διοικητικών πράξεων, τιμωρείται δια των κάτωθι ποινών :

α) Δια χρηματικής ποινής μέχρι 10.000 δραχμών ή

β) Δια φυλακίσεως μέχρις 6 μηνών επί ιδιαιτέρως επιβαρυντικών περιστάσεων, ή εν υποτροπή.

Άρθρον 16 Μεταβατικά και τελικά διατάξεις

1. Μέχρις εκδόσεως των υπό του παρόντος προβλεπομένων διοικητικών πράξεων, εις ας περιπτώσεις απαιτούνται τοιαύται, εφαρμόζονται ως προς τας ώρας λειτουργίας των καταστημάτων και τας ώρας εργασίας του προσωπικού αυτών αι πρώτης ενάρξεως ισχύος του παρόντος κείμεναι σχετικαί διατάξεις και εις εκτέλεσιν τούτων εκδοθείσαι και ισχύουσαι διοικητικά πράξεις.

2. Επιφυλασσομενης της εφαρμογής της προηγουμένης παραγράφου από της ενάρξεως της ισχύος του παρόντος καταργούνται :

α) Το Π.Δ. της 13/8.4.32 «περί κωδικοποιήσεως των διατάξεων των νόμων περί χρονικών ορίων λειτουργίας εις τα καταστήματα κλπ.», ως τούτο τροποποιήθη και συνεπληρώθη δια του Ν.Δ. 25/5/35-4/6/35 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως εργατικών τινων νόμων» και του άρθ. 2 του Α.Ν. 19.11.35 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως εργατικών τινων νόμων « εξαιρέσει του άρθρου 18.

β) Το άρθ. 7 του Α.Ν. 447/1937 «περί τρόπου απονομής σεβασμού εις την εθνικήν σημαίαν κλπ.»

γ) Ο Α.Ν. 547/1937 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινών εργατικών τινων νόμων» εξαιρέσει των άρθ. 5,6,7,10,11,12 και 16.

δ) Το άρθρον 5 του Ν. 2855/54 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως εργατικών τινών νόμων».

ε) Τα άρθρα 5 παρ. 1,2 και 4,6 παρ. 2 και 7 του Ν.Δ. 3789/1957 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως ενίων διατάξεων της Εργατικής Νομοθεσίας».

στ) Το άρθρον 1 του Ν.Δ. 4020/1959 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως ενίων διατάξεων εργατικών τινων νόμων».

Άρθρον 17.

Η ισχύς του παρόντος άρχεται από της δημοσιεύσεως αυτού εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Εν Αθήναις τη 11 Νοεμβρίου 1971

Εν Ονόματι του Βασιλέως

Ο ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΩΙΤΑΚΗΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ
Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ
Γ.ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ
ΣΤΥΛ. ΠΑΤΤΑΚΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΚΑΡΕΖΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ
ΙΩΑΝ. ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ, ΑΔΑΜ. ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, ΝΙΚ. ΕΦΕΣΙΟΣ, ΓΕΩΡΓ.
ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΣ, ΙΩΑΝ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΙΩΑΝ. ΚΟΥΛΗΣ, ΑΓΓΕΛ. ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ,
ΕΜΜΑΝ. ΦΘΕΝΑΚΗΣ, ΓΕΡΑΣ. ΦΡΑΓΚΑΤΟΣ, ΑΝΤ. ΜΠΕΡΝΑΡΗΣ, ΚΩΝΣΤ.
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ΟΡΕΣΤ. ΓΙΑΚΑΣ, ΣΠΥΡ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ.

Εθεωρήθη και ετέθη η μεγάλη του Κράτους σφραγίς.

Εν Αθήναις τη 15 Νοεμβρίου 1971

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ